Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

19.9.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausuntopyyntö 14.9.2018

ELY-keskusten lausunto / HE 61/2018 vp ja HE104/2018

Keski-Suomen ELY-keskus ja Pirkanmaan ELY-keskus antavat yhteisen lausunnon lakipaketeista.

Täydentävässä liikennehallinnon uudistamisen lakikokonaisuuspaketissa (HE 104/2018) täsmennetään ja selkeytetään aiemmin eduskunnalle 4.5.2018 annettua väylälakikokonaisuutta (HE 61/2018). Täydentävässä esityksessä tehdään pääosin teknisiä ja terminologisia tarkistuksia aiempiin esitettyihin lakipykäliin verrattuna ottaen huomioon se, että maakuntauudistuksen käsittely eduskunnassa on vielä kesken. Siten kaikki viittaukset maakuntiin on poistettu ja nykyinen aluehallintoviranomainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on kirjattu lakipykäliin.

Väylänpidon kannalta on onnistunutta, että Väylävirasto keskittyy ydintehtäviinsä ja niiden valtakunnalliseen tehostamiseen. Keskusvirastojen suhde alueelliseen hallintoon muodostuisi muun muassa ko. lakiesityskokonaisuuden, ELY-lain ja -asetuksen ja alueiden kehittämislain perusteella. Tähän saakka yhteistyö ja vuorovaikutus keskushallinnon (ministeriö, Liikennevirasto) ja aluehallinnon välillä on toiminut hyvin ja joustavasti. Liikenneviraston tehtävien jakautuessa kahteen virastoon on tärkeää, että ELY-keskusten liikenne-vastuualueiden ohjaus jatkuu selkeänä.

Tietoturva ja avoin rajapinta ovat herättäneet kysymyksiä jo liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelut osakeyhtiön perustavan lain yhteydessä. Siksi onkin tärkeää, että nykyisessä lakiesityksessä todetaan, että säännökset kirjataan EU:n tietosuoja-asetuksen ja eduskunnan vastauksen EV 68/2018 vp edellytysten mukaisiksi.

Lakipykäläesitykset

ELY-keskusten kannalta lakiesityskokonaisuuden tekniset ja terminologiset muutokset koskevat maakuntaviitauksien poistamista ja ELY-keskusten kirjaamista alueelliseksi liikennehallinnon viranomaiseksi. Keskushallinnon tasolla kyse on Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväjakoa koskevista asioista.

Lakiesitys liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta 100 a, 100 b ja 100 c pykälät tuovat uutena tehtävänä omavalvontavelvoitteet Väylävirastolle ja ELY-keskuksille. ELY-keskuksilla on huolena näiden lisävelvoitteiden vaatima lisäresursointitarve.

Maakuntauudistus

Maakuntauudistuksen myötä tulee nykyiseen ELY-keskusten ja Liikenneviraston suhteesta erilainen. Nykyisin ELY-keskusten L-vastuualueilla on alueellaan merkittävää tienpitoon liittyvää toimivaltaa tienpitäjänä, jota se käyttää Liikenneviraston ohjauksessa ja syvässä yhteistyössä sen kanssa.

Maakuntauudistuksessa valtiolle jää huomattavassa määrin maakuntien tienpidon toimenpanotehtävän kannalta merkittäviä resursseja. Lisäksi maantielain muutoksella nykyisistä ELY-keskuksista siirtyy Liikennevirastoon (Väylävirasto + Liikenne- ja viestintävirasto + liikenteen ohjausyhtiö) noin 90 henkilötyövuotta. Tehtävät ovat tyypillisesti nyt keskitetysti hoidettavia toimeenpanotehtäviä.

Lakiesityksen mukaan Väylävirasto osallistuisi tienpitäjänä ja maantiekiinteistöjen omistajana sille kuuluviin maankäytön yhteistyötä koskeviin asioihin. Näitä ovat mm. erilaiset neuvottelut ja lausunnot koskien kuntien kaavoitusta. Nykyisin nämä tehtävä hoidetaan pääosin ELY-keskuksissa, jotka tarvittaessa tukeutuvat Liikenneviraston asiantuntijoihin, esim. juridisissa kysymyksissä.

Tienpidon tehtävien ja resurssien jakautumisessa muutostilanteessa valtion ja maakuntien kesken on havaittavissa ristiriitaa. Näemme vaarana, että tehtävien jakaminen eri tahoille lisää resurssitarvetta sekä valtiolla että maakunnissa.

Valtio valvoo tienpitäjänä maanteihin ja liikenteeseen liittyvää valtion yleistä etua. Maakunnan tienpidosta vastaava henkilöstö voi joutua ristiriitaiseen tilanteeseen, jos valtion yleisen edun valvonta sekä maakunnan edunvalvonta ja poliittinen ohjaus ovat hyvin erilaisia keskenään.

Yhteenvetona voidaan todeta, että aluetasolla tienpidosta vastaavan viranomaisen näkökulmasta lakiluonnos on kokonaisuudessaan kannatettava.

Keski-Suomen ELY-keskus
Johtaja Jukka Lehtinen

Pirkanmaan ELY-keskus
Johtaja Juha Sammallahti